

Mehmet Ölmez, *Orhon-Uygur Hanlığı Dönemi Moğolistan'daki Eski Türk Yazıtları (Metin-Çeviri-Sözlük)*, BilgeSu Yayıncılık, Ankara, 2012, 344 s.

Prof. Dr. Mehmet Ölmez'in hazırladığı *Orhon-Uygur Hanlığı Dönemi Moğolistan'daki Eski Türk Yazıtları (Metin-çeviri-sözlük)* isimli kitap ile birlikte Eski Türk dili alanındaki kaynaklara bir yenisini daha eklenmiştir. Alanında önemli bir eksikliği dolduran bu eser, Orhon-Uygur Kağanlığı döneminden günümüze kalan ve bugün Moğolistan sınırları içinde bulunan yazıtları konu edinmektedir. Hüseyin Namık Orkun'un *Eski Türk Yazıtları* adlı eserinin ardından yazıtlar ilk kez bu çalışmada toplu olarak yayınlanmıştır.

Kitapta I., II. ve III. Türk Kağanlıkları hakkında tarihî bilgiler verildikten sonra, bu kağanlıklardan kalma Eski Türk yazıtları kısaca tanıtılmaktadır. Yazıtlardan çekilen çeşitli örnek resimlerin de eklenmesiyle zenginleştirilen bu kısım, yazıtların dikiliş sebeplerini açıklayan bölüm izlemektedir. Yazıtların dil özellikleri (söz varlığı, dil bilgisi, ikilemeler, deyimler, atasözleri, edebî sanatlar) örnekler verilerek açıklanmakta; daha sonra eski runik yazısının çözümü, ünlü ve ünsüz yapısı tanıtılarak Eski Türk yazıtlarına göre Türklerde takvim ve sayı sistemlerine değinilmektedir. Kitabın ana bölümünü oluşturduğunu düşündüğümüz kısımda ise, Kül Tegin, Bilge Kağan, Tunyukuk, Ongi, Küli Çor, Kara Balgasun I, Kara Balgasun II, Sevrey, Tes, Taryat, Moyun Çor ve Suci yazıtları tek tek ele alınmakta; sırasıyla yazıtların tanıtımı, transkripsiyonu, Türkçe çevirisi yapılmakta; runik harfli şekil ve yazıtlardan çekilen fotoğraflar sunulmaktadır. Kitabın son bölümünde ise, sözlük ile yazıtların renkli resimleri bulunmaktadır. M. Ölmez'in de ifade ettiği gibi (s. 53-54) bu çalışma yürütülürken yazıtlar üzerine bugüne kadar yapılan yayımların büyük çoğunluğu gözden geçirilmiş, gerektiğinde yeniden transkripsiyonlanmış, daha önceki araştırmacıların yazıtlar üzerinde yaptıkları düzeltilere ve katkılara da yer verilmiştir. Çalışmada, önceki araştırmalardan yararlanılmasının yanında yeni okuyuş ve anlamlandırmalara da yer verilmektedir. M. Ölmez, çalışmasını yürütürken mümkün olduğunca akademik üsluptan kaçındığını, bire bir çeviri yerine herkesin anlayabileceği, yalın, günlük bir dil kullandığını ifade etmektedir. Nitekim kitabın ön sözünde de amacının, Moğolistan coğrafyası içinde yer alan Eski Türklerden kalma yazıtların tümünü okuyucunun kullanımına açmak olduğunu belirtmektedir. Moğolistan'daki bütün Türk yazıtlarını uzun bir aradan sonra ilk kez derli toplu olarak ele alan çalışma, şüphesiz Türk dili alanına önemli bir katkı sağlayacaktır.

Funda ŞAN*

*Arş. Gör., Yıldız Teknik Üni., Fen Edebiyat Fak., Türk Dili ve Edebiyatı Böl., Türk Dili Bilim Dalı, sanfunda@hotmail.com

